

NIKCZEMNIK (20) *sb m*

e prawdopodobnie jasne (tak w niczemny).

sg N niczemnik (7). ◇ G niczemnika (3). ◇ A niczemnika (1). ◇ V niczemniku (2). ◇ pl N niczemnicy (1). ◇ G niczemnik(o)w (2). ◇ D niczemnik(o)m (1). ◇ A niczemniki RejZwierc (2), niczemnik(o)w (1) StryjKron.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde bez cytatu.

Człowiek niewiele wart; nie nadający się do niczego; semissis homo Calep, Cn; ignavus Modrz; caenum, frutex, fungus, homo nauci a. nihili a. nullo numero a. non quisquiliae, lutum, mulus, simius, stipes, truncus, vappa Cn (20) : Niech też będzie opilec/ karczemnik/ y zwaycá/ Wnet gdy go cnotá ruży áli z niego ráycá. Tępość/ boiaźń/ márna myłł/ wšytko to záginie/ Vžrzyłż áz z niczemniká s cnoty Hektor łynie. RejWiz 3v, 69v, 100v, 192; Pátržze w.m. iż nie to iełt wielkim pánem być/ niezliczoney licžbie niczemnikow rofkázowác/ ále tho iełt pánem być/ ludzie kthorzy tego łá imieniá godni/ co ich to ich/ mieć pod łwá mocá. GórnDworz Iiv; ModrzBaz 119; Calep 966b; Bo iełli ten niczemnik moy zbędzie tey wiołki, Iuż po nim y po łzyiey mey CiekPotr 41, 12, 77.

W połączeniu szeregowym (1): A też thám pewnie nigdy fortuná we drzwi nie zákołáce y s pomocniki łwemi/ [...] woli łwe hárcowniki obroćić ná łakomce/ ná wydzierácze/ á ná niczemniki/ bo wie iż łie tám rychley pożywiá RejZwierc 135v.

W przeciwstawieniu: »napoćciwszy i nabaczniejszy człowiek ... niczemnik« (1): A pátrž iedno gdzieć łie kolwiek ná iákim zełciu álbo ná iákiey biefiedzie być przytrefi/ by też łiedział napoćciwłży y nabácźnieyłży człowiek/ gdy przydzie chocia y by nawięłłży niczemnik á łáncuchow náwielża ná łobie/ iuż łie thy pomkni łzáráły/ łiáđžze ty pozłóciłty. RejZwierc 70.

Szeregi: »niczemnik a nędznik« (1): Iáko o tym nadobnie Sálomon nápiłł/ iáko cí dármopyłżkowie ná łádnym dniu będą ná thy nárzekác ktorymi tu gárdzili/ á zá nie ich thu łobie nie mieli/ mowiac ku łobie: Y dawnožechmy ie widzieli niczemniki á nędzniki ná łwecie? á teraz łiedžá iáko gwiazdž RejZwierc 69.

»niczemnik a niedbalec« [szyk 1:1] (2): Tákže też y do łpraw Rzeczyłpolitey łepłze łá bácźnego á wważnego człowieká trzeźwego á zwyczáynego pięc łłow/ niłżli owego niczemniká á niedbálcá Czo nicz áni widał/ áni łłychał/ thylko že łwe czáły iáko páięczynę po wiátru rołpuścił/ by czáły dzień iáko kokofz ná gniađdzie krokorał. RejZwierc 145, 17v.

»pochlebca i niczemnik« (1): á godnych/ poważnych/ y łtátecznych mężów z vrzędow zložyłł/ á ná ich mieyłcá pochlebców y niczemnikow połłádziłá. StryjKron 452.

»wszetecznik (a. wszeteczny) i (a) niczemnik« (2): A Bowiem pátrž gdy vžrzyłż człowieká poćciwego poważnego á łzedziwego/ iuż łie go y włżetcznik [!] y niczemnik iákoł włęknác mułł RejZwierc 135v, 268v.

a. Człowiek jako grzeszne i nędzne stworzenie przed Bogiem (2) : O łwięty á błogółławiony Pánie/ což to iełt ten nędžny człowiek/ y coć thák dobrego vczynił/ iż łie thák oń łtáráł/ łnadź mimo káđde łtworzenie łwoie? O nędžny niczemniku y iákiež iełt fercze twoie/ iełli będziełż zániedbawał ábo zániechawał tákiego dobrodzieyłtwá Páná łwoiego RejPos 167v, 284.

Synonimy: a. lichotarz, marnik, mizerak, mizernik, nędznik.

Cf **NIKZEMNY**

MŚ